

PREDKLADACIA SPRÁVA

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj len „ministerstvo“) predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“).

Účelom predloženého návrhu zákona je vytvorenie súladu právnej úpravy slovenskej národnej inštitúcie pre ľudské práva (v anglickom jazyku „National Human Rights Institution“ (ďalej len „NHRI“)) s tzv. Parížskymi princípmi. Predkladateľ pre úplnosť uvádza, že Parížske princípy sú princípy vzťahujúce sa na status národných inštitúcií a v medzinárodnomprávnom priestore predstavujú minimum, ktoré musí byť splnené jednak pri zriadení národnej inštitúcie pre ľudské práva a následne aj pri jej ďalšom fungovaní.

Postavenie NHRI má v súčasnosti Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej len „stredisko“), ktoré je zároveň aj národným orgánom v presadzovaní zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona (tzv. Equality Body). Súlad NHRI s Parížskymi princípmi posudzuje akreditačná subkomisia Globálnej aliancie národných ľudskoprávných inštitúcií (ďalej len „GANHRI“), ktorej odporúčania sú tiež súčasťou oboch navrhovaných zmien. Stredisko má ako NHRI od októbra 2007 udelený status B, čo predstavuje len čiastočný súlad s Parížskymi princípmi. B-status zostal stredisku zachovaný aj po opätovnom hodnotení v marci 2014. Každých päť rokov sú NHRI so statusom A alebo B opätovne hodnotené a ich status možno zmeniť podľa výsledkov hodnotenia GANHRI.

Je žiaduce, aby slovenské NHRI dosiahla status A v záujme dosiahnutia potrebného inštitucionálneho štandardu ochrany práv občanov Slovenskej republiky. GANHRI, ako aj viaceré výbory OSN (Výbor OSN pre ľudské práva, Výbor OSN pre odstránenie všetkých foriem rasovej diskriminácie, Výbor OSN pre práva dieťaťa, Výbor OSN proti mučeniu, Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien, Výbor OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva), Komisár Rady Európy pre ľudské práva, Európska komisia proti rasizmu a intolerancii (Rada Európy) a Európska komisia (EÚ) opakovane odporúčajú Slovenskej republike prijatie takých opatrení, ktoré zabezpečia, že slovenské NHRI bude v plnom súlade s Parížskymi princípmi (k tomu bližšie pozri prílohu predloženého návrhu zákona).

Návrh zákona predstavuje úpravu postavenia slovenského NHRI. Na to, aby sa stredisko mohlo uchádzať o udelenie tohto statusu je potrebná zmena zákona a zosúladenie jeho ustanovení s požiadavkami vyplývajúcimi tak z Parížskych princíпов, ako aj z odporúčaní GANHRI a ďalších orgánov. V návrhu zákona sa posilňuje postavenie strediska ako slovenského NHRI tak, aby bol v najväčšom možnom súlade s Parížskymi princípmi. Návrhom zákona sa zároveň precizuje aj kompetencia strediska v postavení Equality Body, t. j. orgánu na podporu rovnakého zaobchádzania v zmysle antidiskriminačných smerníc Európskej únie. Návrh je vypracovaný v súlade s odporúčaním Európskej komisie o štandardoch pre Equality Body (C(2018)3850).

Z uznesenia vlády SR č. 71/2015 z 18. februára 2015 v znení uznesenia vlády SR č. 467/2015 a uznesenia vlády SR č. 70/2016 vyplýva ministrom spravodlivosti úloha B.11. „pripraviť participatívnym a odborným spôsobom komplexnú právnu úpravu Slovenského národného strediska pre ľudské práva a predložiť ju na rokovanie vlády“. Ministerstvo

v priebehu rokov pracovalo na splnení vyššie uvedenej úlohy B.11. Ministerstvo v roku 2016 zriadilo pracovnú skupinu zloženú zo zástupcov tak štátnej správy, ako aj mimovládneho sektora. Pracovná skupina spoločne vypracovala návrh predmetnej novely, ktorý bol na zasadnutí pracovnej skupiny podrobne prerokovaný s jej členmi. Návrh bol následne prerokovaný aj na stretnutí s členmi Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť za občiansku spoločnosť, s ktorou sa nedosiahla zhoda na koncepcii vypracovanej novelizácie zákona.

Informácia o plánovanej zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov bola zverejnená vo forme predbežnej informácie na portáli Slov-Lex ešte v roku 2016 (pod číslom PI/2016/180 v čase od 27. októbra 2016 do 11. novembra 2016). V zmysle uverejnenej predbežnej informácie sa verejnosť mohla zapojiť do prípravy prostredníctvom zaslania svojich pripomienok alebo námetov v elektronickej podobe. V uvedenom termíne, ani po ňom, neboli predkladateľovi zaslané žiadne návrhy alebo pripomienky.

Predkladateľ sa vzhľadom na znenie vyššie uvedenej úlohy B.11., ako aj s ohľadom na to, že napriek snahám ministerstva v priebehu rokov (vrátane participácie ministerstva na plnení úlohy uskutočniť reformu strediska rovnako v dvoch alternatívach podľa uznesenia vlády SR č. 347/2011 k Analytickej správe o činnosti a postavení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v kontexte inštitucionálnej ochrany ľudských práv v SR, ktorá bola nahradená úlohou z uznesenia vlády SR č. 71/2015) nebolo možné dosiahnuť zhodu na konkrétnej úprave NHRI, rozhodol vypracovať dve možnosti úpravy slovenského NHRI.

Koncom marca 2018 rezort spravodlivosti predložil do predbežného pripomienkového konania dva alternatívne návrhy úpravy. Do medzirezortného pripomienkového konania sa predkladateľ rozhodol predložiť len jednu alternatívu, ktorou by sa preniesol výkon právomoci NHRI na verejnú ochrankyňu práv a stredisku by zostalo zachované postavenie Equality Body za súčasného posilnenia jeho kompetencií v zmysle medzinárodných odporúčaní. Medzirezortné pripomienkové konanie (číslo legislatívneho procesu na portáli Slov-Lex: LP/2018/234) prebiehalo od 18.04.2018 do 10.05.2018. Počas neho bolo vznesených 262 pripomienok, z toho 103 zásadných. V dvoch prípadoch boli pripomienky označené ako hromadné pripomienky (Aliancia za rodinu a skupina mimovládnych organizácií – vznesená organizáciou Občan, demokracia a zodpovednosť). So všetkými povinne pripomienkujúcimi subjektmi, ako aj s predkladateľmi hromadných pripomienok sa konali rozporové konania. Prevažná časť zásadných pripomienok bola vznesená práve k presunu kompetencie NHRI zo strediska na verejnú ochrankyňu práv. Vzhľadom na priebeh rozporových konaní sa predkladateľ rozhodol nepokračovať v legislatívnom procese s pôvodne predloženou alternatívou a návrh zákona upraviť. Keďže ide o zásadnú zmenu návrhu zákona oproti pôvodne predloženej alternatíve, návrh zákona bol opätovne predložený do medzirezortného pripomienkového konania od 1.10.2018 do 19.10.2018, aby sa k nemu mohla vyjadriť široká verejnosť, ako aj všetky povinne pripomienkujúce a zainteresované subjekty. Návrh zákona nebol predložený na posúdenie v rámci predbežného pripomienkového konania, keďže obe alternatívy návrhu zákona boli už na posúdenie predložené. Vplyvy návrhu zákona sa oproti pôvodnému návrhu nezmenili. Príslušná komisia predkladateľovi svoje nesúhlasné stanovisko už zaslala (stanovisko komisie zo dňa 12.04.2018 je súčasťou doložky vybraných vplyvov).

Na základe uplatnených pripomienok a rozporových konaní ministerstvo

spravodlivosti upravilo návrh zákona v zmysle niektorých pripomienok, pri ktorých má za to, že prispievajú k posilneniu inštitúcie v zmysle Parížskych princípov, prípadne odstránia nejednoznačnosti pôvodne navrhovaného textu zákona.

Návrh zákona bol ešte pred predložením do medzirezortného pripomienkového konania zaslaný stredisku, keďže ide o subjekt, ktorého sa zmeny priamo týkajú. Jeho pripomienky boli následne na osobnom stretnutí prerokované a zapracované alebo odstránené po spoločnom konsenze. Návrh zákona bol predbežne konzultovaný aj s expertmi, ktorí sú členmi Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

Doložka vplyvov na rozpočet verejnej správy bola vypracovaná v spolupráci so strediskom, a to najmä z dôvodu, aby boli finančné nároky na zabezpečenie nového mandátu strediska vyčíslené čo najpresnejšie.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a zákonmi a súčasne sú v súlade s právom Európskej únie.

Vplyv predloženého návrhu zákona na rozpočet verejnej správy, na podnikateľské prostredie, na sociálne prostredie, vplyv na životné prostredie, vplyv na informatizáciu spoločnosti a na služby verejnej správy pre občana sú uvedené v doložke vybraných vplyvov. Návrh zákona bude mať negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, ktorý je však rozpočtovo zabezpečený, a bude mať tiež pozitívny sociálny vplyv. Návrh zákona nebude mať vplyv na informatizáciu spoločnosti, služby verejnej správy pre občana, životné prostredie, ani na podnikateľské prostredie.

Návrh zákona bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania, ktorého vyhodnotenie je súčasťou predkladaného materiálu. Na rokovanie vlády Slovenskej republiky sa materiál predkladá s rozporom s hromadnou pripomienkou verejnosti.